

Avsändare:
Fiskeområde Vindelälven
Vindelns kommun
922 81 Vindeln

B

Lokalt ledd utveckling

LEADER

FISKEOMRÅDE VINDELÄLVEN

Nya fiskeregler

Med anledning av laxens utsatta situation har Havs och Vattenmyndigheten utfärdat nya bestämmelser för fisket efter lax i såväl Kust som älv. Detta innebär bl.a. att yrkesfiskarna i Umeälvens mynningsområde får starta sitt laxfiske först den 1 juli istället för 17 juni och i älven får man i sportfisket bara tillvarata laxar mellan 50 cm-65 cm. Syftet med dessa bestämmelser är att skydda laxhonorna som företrädesvis kommer tidigt in i älven och är större än 65 cm.

Utöver dessa nationella begränsningar kan finnas lokala regler som Fiskevårdsområdena tagit beslut om. Kolla därför alltid när ni köper ett fiskekort om vad som gäller.

Vattenkraftens miljövillkor omprövas

Omprovning av tillstånden för alla vattenkraftverk i Sverige kommer ske den kommande 20-årsperioden. Det innebär att kraftverken skall få nya, moderna, tillstånd där bättre hänsyn tas till bl.a. fiskvandring. Denna process kommer innebära en enorm påfrestning för rättssystemet där uppemot 2 000 kraftverk skall miljöprövas. Det kommer att ta minst 20 år i anspråk och frågan är nu i vilken tidsordning kraftverken kommer omprövas.

När det gäller Vindelälvens biflöden finns idag tre mindre kraftverk som utgör hinder för fiskvandring. Ume-Vindelälvens Fiskeråd, Vindelälvs kommunerna, Länsstyrelsen med flera anser att dessa, på grund av de höga miljövärdena i Vindelälven, bör ges förtur i den tidsrangordning som nu håller på att upprättas av ansvariga myndigheter. Så gäller också naturligtvis Stornorrfors kraftverk som i allra högsta grad påverkar Vindelälven och fiskvandring från och till denna Nationalälv.

Välkommen till invigning av Biosfärområde Vindelälven-Juhtatdahka

Så var det äntligen klart. Efter många års tålmodigt arbete med många inblandade har FN-organet Unesco beslutat att utnämna Vindelälven-Juhtatdahka till ett så kallat biosfärområde. Det tycker vi är värt att fira. Därför bjuder vi in till invigning på Kvarnenområdet i Vindelforsarnas naturreservat den 17 augusti, på Nationalälvens dag. Vår förhoppning är att det, med ert deltagande, ska bli en rungande, sjungande, gnistrande, folklig och festlig invigning! På invigningen kan du ta del av utställningar, musik, matmarknad, tal och inte minst en flera hundra meter lång utställning, Vindelälven-Juhtatdahka i miniatyr. Programmet startar 10.00 och håller på till 15.30.

Biosfärområde Vindelälven-Juhtatdahka omfattar Vindelälvsdalen, Laisälvdalen och nedre del av Umeälven. Det sträcker sig från norska gränsen till Bottenvikens kust, en sträcka på närmare 500 kilometer. Biosfärområden är modellområden för hållbar utveckling, det vill säga socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling. I Vindelälven-Juhtatdahka jobbar vi tillsammans för att utveckla, bevara och stödja sådant som vi tycker är viktigt för framtiden. Ett biosfärområde innebär inga nya hinder eller restriktioner, bara möjligheter.

Läs mer: <https://vindelalvenjuhtatdahka.se/invigning-2/>

Fiskeområde Vindelälven

Vill i samarbete med Ume-Vindelälvens Fiskeråd via detta utskick informera om intressanta och viktiga händelser om i första hand fisk och fiske i Vindelälven och Umeälvens nedre del. Vi berättar också om några av de projekt som pågår eller avslutats inom vårt Leaderområde.

Vår målsättning är att genom bra förvaltning lägga grunden till långsiktigt hållbara fiskbestånd i Ume-Vindelälven som kan nyttjas på ett klokt sätt.

Många av de nu pågående aktiviteterna bidrar till detta men som ni kommer kunna läsa om finns både gamla och nya problem kring den så viktiga laxen.

Mer information om fiskeområde Vindelälven och de projekt som bedrivs inom ramen för detta finner ni på www.fiskeomradevindelalven.se

2019 kommer Laxens år firas runt hela världen. Detta för att Laxen är en karaktärsart för rena, fritt strömmande och forsande vattendrag. Men också en fiskart som företar vandringar på hundratals mil över oceaner innan den på något mirakulöst sätt hittar tillbaka till sin egen hemälv.

Evenemang kommer genomföras internationellt, nationellt och lokalt för att samla, dela och utveckla kunskaper om denna art.

Även i Ume-Vindelälven har och kommer aktiviteter kring detta genomföras. Mer information om detta hittar du på <https://yearofthesalmon.org/events/>

LAXENS ÅR 2019

Några av de projekt vi vill berätta om...

Laxracet

I projektet får barn längs Vindelälven lära sig om laxens liv och livsmiljö. Naturskolan besöker 50 skolklasser i årskurs 4–5 och undervisar eleverna om laxens utmaningar i älven. Allt från romkorn till stor fisk, miljögifter och den utmanande vandring de ska klara för att så småningom kunna återvända och fortplanta sig i sin hemälv.

Elever på studiebesök vid laxtrappan i Norrfors.

Eleverna får besöka området kring Norrfors och se hur laxen tar sig in och upp i laxtrappan. De får se laxarna passera på nära håll i laxfönstret och blir delaktiga i aktuell forskning. Varje klass får vara med när SLU märker en lax som eleverna namnger och sedan kan följa digitalt - i ett "laxrace". Laxarna spåras med radiopejling för att få mer kunskap om:

- Hur långt upp i älven laxen vandrar.
- Hur många laxar som vandrar tillbaka mot havet efter lek.
- Hur de nedvandrade laxarna klarar passagen förbi kraftverket.

Skolornas personal, föräldrar och andra intresserade får fördjupad kunskap genom seminarier längs älven och elever från kustlandet får möta elever från inlandet för att utbyta erfarenheter.

Elever i spännande närkontakt med laxar som påbörjat vandringen upp i Vindelälven.

Projektet drivs av Naturskolan i Umeå, i samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Ume-Vindelälvens Fiskeråd.

<https://issuu.com/naturskolan/docs/laxracet>
Här kan du lära dig mer om lax och öring i Vindelälven.

Retrout

Ume/Vindelälvens Fiskeråd i samverkan med SLU, Vattenfall och berörda fiskeförvaltningsorganisationer arbetar gemensamt med att återskapa ett livskraftigt havsöringsbestånd i Vindelälvens avrinningsområde. Bakgrunden till detta är givetvis havsöringens besvärliga situation med endast hundratalet vuxna fiskar som årligen passerar fiskvägen i Norrfors.

Projektet består av två huvudinriktningar; konkreta insatser och kunskapsuppbyggnad. De praktiska delarna av projektet innefattar utsättningar av s.k. ögonpunktad havsöringsrom (slutet av mars månad) i grusbackar och s.k. ensomrig havsöring i Laisälven. 5 000 st av de senare märks även med pit-tags (små passiva sändare). Utsättningsmaterialet är noggrant genetiskt kontrollerat och av rätt härstamning. Från projektstart 2016 har ca 740 000 st ögonpunktade romkorn och ca 80 000 st ensomriga öringungar satts ut i sidovattendragen och Laisälven. Projektet pågår t.o.m. 2020.

Projektet innefattar även tillämpad forskning där vi bl.a. undersökt öringens genetiska profil vid olika lokaler och vattendrag. Resultaten visar på betydande genetisk skillnad mellan olika lokaler och vattendrag. Kunskapen om genetiken har även styrt val av utsättningslokaler inom projektet.

Uppföljning inom projektet visar på goda resultat. I de flesta fall har vi mångdubblat produktionen inom ett par år efter romutsättning även om skillnaden mellan olika lokaler och vattendrag är förhållandevis stora. Kommande år bör vi se resultat med fler återvändande vuxna havsöringar i fisktrappan givet fisken överlevt havsfasen och klarat passagerna nere vid Norrfors.

Utsättning av ögonpunktad havsöringsrom.

Projekt SIK

Salteriet i Byviken AB ville ta tillvara på den resurs av sik som finns i området. Tidigare fick de ingen ersättning för den mindre siken och en hel del fisk kasserades på grund av detta.

Men med hjälp av en filémaskin, skindragare, fjällningsmaskin och pinn- dragare har de nu möjligt att bättre ta tillvara på denna resurs.

Nu kan Salteriet erbjuda en lokalt producerad produkt i form av benfria sikfiléer.

Projekt Akkastjärn

Ammarnäs FVO har som målsättning att erbjuda ett fiske för alla. Här finns exklusiva strömsträckor för de mer erfarna men också en mängd av sjöar och vattendrag som passar de flesta typer av fiskare.

Från och med i sommar kommer de också att erbjuda fiske till personer med funktionshinder. Runt Akkastjärn som ligger centralt i byn ska personer med olika handikapp kunna utöva fiske efter ammarnäsöring på ett lättåtkomligt och säkert sätt.

Byggnation av rampen under 2018.

(Foto: Kinna Persson)

Situationen för Vindelälvs laxen

Tyvärr är läget inte lika ljus nu som det var för några år sedan. De senaste årens uppvandring förbi fisktrappan i Stornorrfor har antalsmässigt varit bra och även detta år förväntas en bra uppgång av lax. Men det som oroar är att det mest har varit små laxhannar som lyckats passera trappan. 2018 var andelen honor så låg som 6%. Detta har naturligtvis i sin tur inneburit att få laxungar fötts och vuxit upp i Vindelälven, något som kommer visa sig i låga uppvandrings- tal framöver.

Många av laxarna som återvänder från havet för lek i Vindelälven drabbas av sjukdom som tyvärr ingen för närvarande har något grepp om. Sommaren 2018 togs sjuka laxar från fisktrappan i för analys hos Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Göteborgs Universitet. Tyvärr gav undersökningsresultaten inte något entydigt svar på vad som orsakar fiskarnas dåliga hälsa. Så innan vi vet mer om detta eller situationen förbättras måste de friska laxar, som kan rädda ett framtida bestånd, handskas varsamt med.

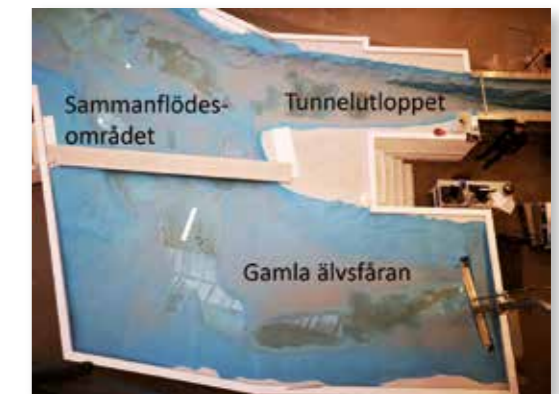
För att öka kunskapen om utbredningen av laxsjukdom och laxdöd uppmanas alla rapportera fynd av död eller sjuk lax till SVA. Detta gör du enkelt via länken <https://rapporterarfisk.sva.se/>

Sjukdomsdrabbad lax i Ume-Vindelälven

Fiskvandring förbi Stornorrfor

När det gäller åtgärder för att underlätta lax och örings **uppströmsvandring** förbi kraftverkskomplexet i pågår för närvarande ett spännande arbete. I Vattenfalls strömlaboratorium i Älvkarleby har en modell av Sammanflödesområdet vid Klabböle byggts i skala 1:50. Där håller man nu på att ta fram förslag på hur detta område kan byggas om för att fiskarna lättare skall hitta in i den gamla älvsfåran som sen leder vidare till fisktrappan. Förhoppningen är att det till vintern 2019-2020 skall finnas ett färdigt förslag på hur detta kan ske. Efter att en sådan åtgärd genomförts kommer förhoppningsvis fiskvägarna i Stornorrfor fungera bra för den uppströms vandrande lekfisken.

Skalenlig försöksmodell av Sammanflödesområdet vid Baggböle

Även **nedströmspassage** för utvandrande lax och öring är ett stort bekymmer. Ju större fisk desto högre är risken att de dör i vid passerandet av turbinerna. Det innebär att stor lax som lekt i Vindelälven och vill återvända till havet har det svårt.

Försök med att leda fisken förbi kraftverkets turbiner har pågått under många år men visat sig svårt. Sommaren 2018 gjordes försök att leda fiskarna längs en barriär av luftbubblor mot fisktrappan. Försöken som visade sig lovande kommer fortsätta 2019.